

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ПОЛІСЬКИЙ НАЦІОНАЛЬНИЙ УНІВЕРСИТЕТ

Факультет інформаційних технологій, обліку та фінансів
Кафедра фінансів і кредиту

Кваліфікаційна робота
на правах рукопису

ДЕМІДОВ Нікіта Андрійович

УДК 336.7:334.72

КВАЛІФІКАЦІЙНА РОБОТА

**«СТРАТЕГІЯ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ
НА ПІДПРИЄМСТВІ»**

072 «Фінанси, банківська справа та страхування»

Подається на здобуття освітнього ступеня магістр

кваліфікаційна робота містить результати власних досліджень. Використання ідей, результатів і текстів інших авторів мають посилання на відповідне джерело

_____ **Нікіта ДЕМІДОВ** _____

Керівник роботи:
Віленчук Олександр Миколайович
д. е. н., професор

Висновок кафедри фінансів і кредиту за результатами попереднього захисту кваліфікаційної роботи:

Демідова Нікіти Андрійовича

Протокол засідання кафедри фінансів і кредиту № __ від «__» грудня 2023 р.

Завідувач кафедри _____

к.е.н., професор _____

Дмитро ДЕМА

«__» грудня 2023 р.

Результати захисту кваліфікаційної роботи

Здобувач вищої освіти __ Демідов Нікіта Андрійович __ захистив кваліфікаційну роботу з оцінкою:

сума балів за 100-бальною шкалою _____

за університетською шкалою _____

Секретар ЕК

_____

Тетяна ТОВСТУХА

«__» грудня 2023 р.

АНОТАЦІЯ

Демідов Н. А. Стратегія управління грошовими потоками на підприємстві. – Рукопис.

Кваліфікаційна робота на здобуття освітнього ступеня магістра за спеціальністю 072 – фінанси, банківська справа та страхування. – Поліський національний університет, Житомир, 2023.

В кваліфікаційній роботі уточнено сутність поняття «грошовий потік»; проведено комплексний аналіз грошових потоків; оцінено ефективність формування й використання грошових потоків підприємства; визначено стратегічні перспективи зростання ефективності управління грошовими потоками; розроблено практичні рекомендації з управління грошовими потоками малого підприємства; здійснено прогнозування руху грошових потоків на об'єкті, що досліджується.

Ключові слова: вхідні та вихідні грошові потоки, прогнозування, рух грошових коштів, управління, фінансова стратегія, чистий грошовий потік.

SUMMARY

Demidov N.A. Strategy of cash flow management at the enterprise. - *Manuscript.*

Qualification work for a master's degree in specialty 072 "Finance, Banking and Insurance ". – Polissya National University, 2023.

In the qualification work, the essence of the concept of "cash flow" is clarified; a comprehensive analysis of cash flows was carried out; the effectiveness of the formation and use of cash flows of the enterprise was evaluated; strategic prospects for increasing the effectiveness of cash flow management are defined; practical recommendations for cash flow management of a small enterprise have been developed; the forecasting of the movement of cash flows at the object under investigation was carried out.

Key words: cash inflows and outflows, forecasting, cash flow, management, financial strategy, net cash flow.

ЗМІСТ

ВСТУП	5
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНА ІНТЕРПРИТАЦІЯ ДО ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА... 8	
1.1. Фінансово-економічний зміст грошових потоків та характеристика їх структурних елементів	8
1.2. Методичні підходи до управління грошовими потоками на підприємстві	12
Висновки до розділу 1	16
РОЗДІЛ 2. ДІАГНОСТИКА СТАНУ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ	18
2.1. Комплексний аналіз стану грошових потоків підприємства	18
2.2. Оцінка ефективності формування й використання грошових потоків підприємства.....	22
Висновки до розділу 2.	25
РОЗДІЛ 3. СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА	26
3.1. Інноваційні підходи до розробки й реалізації стратегії управління грошовими потоками підприємства.....	26
3.2. Прогнозування вхідних та вихідних грошових потоків підприємства	29
Висновки до розділу 3	31
ВИСНОВКИ	33
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ	36
ДОДАТКИ	

ВСТУП

Актуальність теми.. Управління грошовими потоками є одним з пріоритетних завдань ефективного функціонування будь-якого бізнесу. Формування практично всіх фінансових операцій, пов'язано з рухом грошових потоків, забезпечуючи при цьому еквівалент фінансово-економічних взаємовідносин між усіма зацікавленими особами. Процес управління грошовими потоками варто розглядати як підґрунтя фінансово-економічної стабільності на підприємстві, підтримання належного рівня платоспроможності, рентабельності та прибутковості у середньо та довгостроковій перспективі.

Аналіз останніх досліджень. Питання управління грошовими потоками присвячені роботи багатьох вітчизняних дослідників, серед яких необхідно вказати роботи наступних вчених: К. В. Васильківський, В. М. Вовк, Т. В. Головка, О. К. Єлісеєва, Л. В. Гут, Ю. О. Єрешко, М. В. Ігнатишин, П. С. Колотило, Т. Є. Кучеренко, О. Є. Майборода, Т. О. Мулик, О. О. Наумова, Ю. М. Нікольчук, О. М. Панченко, І. В. Педь, А. О. Пелехатий, І. В. Піскульова, П. М. Рендович, Л. А. Свистун, О. Р. Сергєєва, Т. М. Сторожук, І. П. Частоколенко, М. Ю. Чік, В. В. Ясишена та ін. Аналіз наукових праць вищезгаданих учених засвідчує, про їх значний вклад у розвиток теорії та методології управління грошовими потоками. Натомість постає об'єктивна необхідність здійснення подальших досліджень у заданому напрямі, зважаючи на потенційні ризики сьогодення у фінансово-економічній сфері.

Мета та завдання дослідження. Метою дослідження є обґрунтування процесу застосування сучасного інструментарію для управління грошовими потоками на підприємстві.

Для досягнення поставленої мети сформульовано наступні завдання:

– розкрити фінансово-економічний зміст грошових потоків та характеристику їх структурних елементів;

- застосовувати сучасний методичні інструментарій для оцінювання ефективності управління грошовими потоками на підприємстві;
- провести комплексний аналіз стану грошових потоків підприємства;
- провести оцінку ефективності формування й використання грошових потоків підприємства;
- вказати інноваційні підходи до розробки й реалізації стратегії управління грошовими потоками підприємства;
- спрогнозувати рух вхідні та вихідні грошові потоки підприємства.

Об’єкт і предмет дослідження. Об’єктом дослідження є процес організації взаємовідносин між стейкхолдерами з приводу зрівноваженого управління грошовими потоками на підприємстві. Предметом дослідження є багатогранність застосування теоретико-методичних та практичних підходів у системі управління грошовими потоками на підприємстві за матеріалами ТОВ «Житомир-Агропостач».

Методи дослідження. У процесі написання кваліфікаційної роботи використано методи наукової абстракції, аналізу та синтезу (при узагальненні фінансово-економічного змісту грошових потоків та методичних підходів до управління грошовими потоками підприємств); статистичні методи: абсолютних і відносних величин, табличний і графічний (при дослідженні змін і тенденцій вхідних і вихідних грошових потоків підприємства); метод Монте-Карло (при прогнозуванні чистого грошового потоку); метод узагальнення та формально-логічний метод (при формулюванні висновків до розділів і загального висновку) та інші.

Елементи наукової новизни одержаних результатів. Сформульовано авторське розуміння процесу управління грошовими потоками на підприємстві. Конкретизовано інноваційні підходи до реалізації стратегії управління вхідними та вихідними грошовими потоками. Суть даних

пропозицій базується на диверсифікації доходів та оптимізації структури витрат малого підприємства, виходячи з потенційних ризиків сьогодення.

Практичне значення одержаних результатів. У процесі проведеного дослідження було представлено теоретико-методичне обґрунтування процесу управління грошовими потоками, а також розроблено комплекс практичних рекомендацій з удосконалення управління грошовими потоками малого підприємства.

Перелік публікацій автора за темою дослідження. Базові положення та результати кваліфікаційної роботи відображено в доповідях автора на тему:

1. «Прогнозування грошових потоків підприємства». *Матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції «Фінансові інструменти регіонального розвитку»* (27 жовтня 2023 р.). Житомир. 2023. С. 102-105;

2. «Управління грошовими потоками на прикладі ТОВ «ЖИТОМИР-АГРОПОСТАЧ», висвітлено на *студентській науково-практичній конференції за результатами I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт Поліського національного університету «Студентські наукові читання: 2023»* (30 листопада 2023 р., Поліський національний університет);

3. «Аналіз ліквідності балансу ТОВ «ЖИТОМИР-АГРОПОСТАЧ» як складова управління грошовими потоками», висвітлено на *студентській науково-практичній конференції за результатами I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт факультету економіки та менеджменту «Студентські наукові читання: 2023»* (12 грудня 2023 р., Поліський національний університет).

Структура та обсяг кваліфікаційної роботи. Основний текст роботи викладено на 30 сторінках основного тексту. Ілюстративний матеріал представлено у вигляді 12 таблиць 2 рисунки. Структурно робота включає вступ, три розділи, висновки, список використаних джерел (40 найменувань).

РОЗДІЛ 1
ТЕОРЕТИКО-МЕТОДИЧНА ІНТЕРПРЕТАЦІЯ
ДО ПРОЦЕСУ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ
ПІДПРИЄМСТВА

1.1. Фінансово-економічний зміст грошових потоків та характеристика їх структурних елементів

Для ведення операційної діяльності підприємство повинно володіти певною сукупністю ресурсів. Грошові ресурси використовуються для фінансування інвестицій, метою яких є створення конкретних матеріальних ресурсів, які, у свою чергу, спрямовуються для здійснення виробничих або сервісних процесів, у результаті яких організовується виробництво продукції яка є джерелом грошових надходжень [10].

Грошові потоки суб'єкта господарювання служать індикатором показників його фінансового стану, впливають на забезпечення його стійкого зростання й досягнення очікуваних кінцевих результатів фінансово-господарської діяльності. Грошові потоки в управлінні підприємством виконують дві функції: пасивну та активну. Пасивна функція грошей пов'язана з вираженням ефектів економічних рішень у грошовій формі. Ці заходи дозволяють агрегувати витрати й результати реалізованих рішень та робити оцінки проведеної господарської діяльності. Активна функція грошей пов'язана з тим, що грошові ресурси визначають можливості розвитку підприємств. Напрями та темпи розвитку компаній залежать від рівня грошових ресурсів, якими вони володіють і які можна отримати. Дефіцит грошових ресурсів перешкоджає реалізації перспективних планів розвитку підприємств [10].

Грошові потоки підприємства у всіх їх формах і типах і, відповідно, сукупний грошовий потік, безперечно, є найважливішим незалежним об'єктом фінансового управління, що потребує розуміння грошового потоку як економічної категорії.

Т. Є. Кучеренко та Г. Ю. Аніщенко розуміють фінансово-економічних зміст грошових потоків підприємства як «... надходження та вибуття грошових коштів та їх еквівалентів» [16]. До грошових коштів, як вважають автори, потрібно віднести готівку в касі, також депозити до запитання, а під еквівалентами грошових коштів потрібно розуміти короткострокові високоліквідні інвестиції, які повільно конвертуються у певні суми грошових коштів та яким може бути властивий незначний ризик зміни вартості [16].

І. П. Частоколенко вважає, що під терміном «грошовий потік» розуміють «... надходження і вибуття грошей та їхніх еквівалентів, і що таке тлумачення є найбільш лаконічним, ємним і найбільш повно відображає сутність грошового потоку» [34, с. 57].

Ю.О. Єрешко стверджує що «... грошові потоки являють собою сукупність пов'язаних у часі та просторі змін залишків грошових коштів й водночас є грошовими коштами, створеними за результатами фінансово-економічної діяльності» [12, с. 42].

Реалізація практично всіх видів фінансових операцій підприємства створює певний потік коштів у формі їх отримання чи видатків. Класифікація грошових потоків необхідна для забезпечення ефективного та цілеспрямованого управління грошовими потоками потрібна. Під класифікацією грошових потоків, В.М. Вареник пропонує розуміти їх групування за відповідними класами.

Огляд літературних джерел дав змогу класифікувати грошові потоки наступним чином:

- за масштабами обслуговування економічного процесу [1, 3, 35]:

1. Грошовий потік для підприємства загалом. Це найбільш агрегований тип грошового потоку, який накопичує всі види грошових потоків, які обслуговують бізнес-процес підприємства загалом;

2. Рух коштів за певними видами економічної діяльності підприємства. Такий тип грошового потоку виникає як результат впливу диференціації певних видів його економічної діяльності на сукупний грошовий потік;

3. Рух коштів окремими структурними підрозділами підприємства. Він визначає його як самостійний об'єкт управління у системі організаційно-економічного будівництва підприємства;

4. Грошовий потік окремих ділових операцій. Його слід як основний об'єкт незалежного управління.

- за типом економічної діяльності [3, 7, 13, 35]:

1. Рух коштів від операційної діяльності. Характеризується грошовими виплатами постачальникам сировини; аутсайдери певних видів послуг; Заробітну плату для персоналу; Податкові платежі. Одночасно це відображає отримання готівки у клієнтів продукту; Від податкових органів у процесі перерахунку переплачених сум та деяких інших платежів, передбачених міжнародними стандартами бухгалтерського обліку;

2. Рух коштів з інвестиційної діяльності. Характеризує платежі та притоки коштів, пов'язані з реальними та фінансовими вкладеннями, продаж відставних основних засобів та нематеріальних активів;

3. Грошові потоки від фінансової складової діяльності. Охарактеризує отримання та виплату коштів, пов'язаних із залученням додаткового акціонера та акціонерного капіталу, отримання довгострокових та короткострокових кредитів та позик, виплату дивідендів у грошовій формі та відсотків за вкладами власників та деяким іншим грошовим потокам.

- за напрямком грошового потоку [3, 11, 13, 35]:

1. Позитивний грошовий потік, що характеризує сукупність припливу коштів підприємству із усіх видів господарських операцій («приплив коштів»);

2. Негативний грошовий потік, який розкриває сукупність відтоку платежів функціонуючого підприємства під час реалізації всіх видів його господарських операцій («відтік коштів»).

- за методом обчислення обсягу [3, 6]:

1. Валовий грошовий потік. Характеризує весь набір надходжень чи витрачання коштів у звітний період у його окремих інтервалах;

2. Чистий грошовий потік. Даний потік характеризує різницю між позитивним та негативним (тобто отриманням та витрачанням коштів) грошовим потоком коштів за звітний період у контексті його окремих інтервалів.

- за часом об'ємної достатності [6, 32, 35]:

1. Перевищення грошового потоку, характеризує потік, у якому приплив коштів значно перевищує фактичну потребу підприємства з метою їх витрат;

2. Дефіцитний грошовий потік, характеризує потік, у якому приплив коштів значно нижчий від реальних потреб підприємства у цілеспрямованому витрачання коштів. Навіть за позитивного значення суми чистого грошового потоку його можна охарактеризувати як дефіцит, якщо ця сума не передбачає заплановану потребу у витрачання коштів по всіх передбачених галузях економічної діяльності підприємства. Негативне значення чистої суми грошового потоку автоматично робить цей потік недостатнім.

- за методом оцінки у часі [17, 25, 31]:

1. Поточний грошовий потік, характеризує потік як єдине порівнянне значення, задане значенням у часі;

2. Майбутній грошовий потік, що характеризує потік як єдину порівнянну вартість, що визначається вартістю у певний момент часу.

- за безперервністю обліку у аналізованій період [3, 31, 32]:

1. Регулярний грошовий потік, що характеризує отримання та витрачання коштів за окремими економічними операціями (грошові потоки одного типу), які у звітному періоді здійснюються безперервно за окремі інтервали цього періоду. Грошові потоки, які забезпечують реалізацію довгострокових реальних інвестиційних проектів;

2. Дискретний грошовий потік, що характеризує отримання чи витрачання коштів, пов'язаних із здійсненням окремих господарських операцій підприємства за звітний період.

Отже, грошовий потік являє собою суму розподілених за часом грошових надходжень та витрат грошових коштів, отриманих в результаті економічної діяльності підприємства.

1.2. Методичні підходи до управління грошовими потоками на підприємстві

Можливість підвищення ефективності управління компанією є ключовим результатом діяльності фінансового менеджера. Методологія управління грошовими коштами є головним напрямком діяльності фінансового менеджера у контексті їх впливу на загальний фінансово-економічний стан підприємства та за категорію ліквідності зокрема.

Управління грошовими потоками повинне бути направлене на пошук раціонального співвідношення між ефективністю та ризиком. З одного боку, це означає пошук найбільш ефективних рішень, але тих, потенційна користь від яких не пов'язана з надмірним ризиком. Суть полягає в тому, щоб, з одного боку, уникнути надмірної обережності, а з іншого – не наражати компанію на нераціональне використання грошових ресурсів [24, с.108].

Рух коштів, не може здійснювались спонтанно, а повинен бути належним чином спланованим та контрольованим. Це означає необхідність свідомо контролювати рух грошових коштів. Цей процес потребує формулювання принципів управління грошовими потоками. Організація управління грошовими потоками підприємства повинна керуватися з використанням сукупності принципів, основними з яких можемо назвати:

– принцип інформаційної достовірності, який передбачає повне та своєчасне представлення структурованої фінансової інформації, відповідно до потреб управління;

– принцип збалансованості – це використання для забезпечення управління грошовими потоками підприємства методів та критеріїв групування, зведення та узагальнення грошових потоків підприємства;

– принцип ефективності – розрахунок оптимального рівня розподілу грошових коштів у часі та просторі для досягнення мінімально можливого рівня витрат на отримання необхідного ефекту;

– інші принципи, які специфіка яких залежить від умов господарювання конкретного підприємства [17, с. 307].

Необхідність здійснення управління грошовими потоками на підприємстві може бути визначена фундаментальною метою управління грошовими потоками, яка полягає в тому, щоб гарантувати, що вхідний потік коштів завжди буде більшим, ніж вихідний, щоб бізнес перебував у профіциті. Управління грошовими потоками також виконує допоміжну функцію забезпечення того, щоб надлишкові кошти інвестувалися або використовувалися розумно для отримання оптимального прибутку підприємства.

Мінливість сучасної економічної системи та функціонування підприємства вимагає нового підходу до управління фінансами, використання відповідної інформаційної системи, з високою корисністю інформації для прийняття рішень. Концепція грошових потоків відіграє важливу роль в інформаційній системі та особливо важлива у процесі управління підприємством. Грошові потоки забезпечують більш широкую перспективу для оцінки ефектів управлінської діяльності порівняно з класичним застосуванням фінансової звітності [10].

Основним завданням фінансового управління у процесі управління грошима є забезпечення постійної платоспроможності підприємства. Реалізація окресленого завдання досягається завдяки збалансуванню руху грошових потоків, підвищення ліквідності окремих видів оборотних активів оптимізації структури витрат, а також формування та раціонального використання наявного капіталу підприємства. Водночас пріоритетами фінансового планування слід визнати забезпечення рентабельності та прибутковості суб'єкта господарювання.

Поряд з цим основним завданням важливим завданням фінансового управління у процесі управління грошовими коштами є забезпечення ефективного використання тимчасово вільних грошових ресурсів, а також сформований інвестиційний баланс. Управління грошовими потоками підприємства слід розглядати як проміжний інструмент між платежами постачальникам або банкам та отриманням від клієнтів. Підприємство прагне безперешкодно координувати платежі та надходження таким чином, щоб платіж постачальникам був можливий відповідно до їх умов кредитування після розгляду платіжного циклу клієнтів [26].

Аналіз літературних джерел свідчить, що теоретико-методичним аспектам економічного аналізу грошових потоків підприємств присвячена значна кількість наукових праць. Зокрема у працях О. К. Єлісеєвої та Г. С. Сімон пропонується проводити аналіз грошових потоків у три етапи: перший етап – це аналіз ліквідності балансу за конкретний період; другий етап – це оцінка валових вхідних і вихідних грошових потоків; третій етап – це коефіцієнтний аналіз, який складається з коефіцієнтів достатності підсумкового грошового потоку, якості підсумкового грошового потоку, ліквідності грошового потоку та ефективності підсумкового грошового потоку [11].

В. М. Вареник вважає, що «аналіз грошових потоків підприємства повинен включати аналіз обсягу та складу грошових коштів; аналіз джерел формування та напрямків використання грошових коштів; аналіз обсягів грошових потоків; аналіз достатності грошових коштів; аналіз платоспроможності; аналіз ритмічності та синхронності грошових потоків; аналіз ефективності управління грошовими потоками» [3].

В. В. Ясишена, та І. М. Сисоєва пропонують методику розрахунку ряду коефіцієнтів, що характеризують грошові потоки, зокрема: «аналіз Звіту про рух грошових коштів; аналіз показників оцінки ліквідності підприємства; аналіз ліквідності балансу; аналіз показників, що характеризують грошові потоки; аналіз оборотності дебіторської заборгованості та її співвідношення

із кредиторською; підведення підсумків та формування узагальнених висновків про стан руху та суму грошових потоків на основі проведеного аналізу [40].

Вважаючи коефіцієнтний аналіз невід'ємною частиною аналізу грошових потоків, Т.О. Мулик наводить 16 показників якості грошових потоків, 10 показників результативності використання грошових потоків, 11 показників ліквідності та платоспроможності [18].

В. М. Вовк та Н. С. Шумер розглядають методика аналізу ліквідності балансу для оцінки руху грошових потоків. Аналіз ліквідності грошових потоків можна використовувати у процесі прийняття рішень, для оцінки потенційних ризиків, визначити пріоритети та опрацювати оптимальні стратегії заходи. Завдяки цьому менеджери можуть приймати більш обґрунтовані та зважені рішення, засновані на надійних та об'єктивних даних [5].

Огляд літературних джерел дає підстави стверджувати, що існують різні методики аналізу грошових потоків підприємства, які варто використовувати з урахуванням специфіки діяльності того чи іншого суб'єкта господарювання.

Одним з напрямків управління грошовими потоками є постійний контроль взаємозв'язку між надходженням і відпливом грошей з компанії. Ефективний фінансовий менеджмент грошових потоків є передумовою не тільки розвитку підприємства, але й його присутності на ринку. Саме тому прогноз вхідних і вихідних грошових потоків є однією з головних складових загального стратегічного прогнозування господарсько-виробничої діяльності господарюючих суб'єктів, а саме прогнозування грошових потоків передбачає ймовірний майбутній стан грошових потоків підприємства в часі [38, с. 565]. Прогнозування грошових потоків має на меті оптимізацію використання грошових коштів підприємства, а сам процес прогнозування є багатоетапним та трудомістким процесом, заснованим на звітних даних фінансово-господарської діяльності господарюючого суб'єкта» [15, с. 11].

Прогнозування грошового потоку ґрунтується на результатах дослідження економічних факторів, які створюють визначальний вплив на рівень вхідних і вихідних грошових потоків та оцінки їх інтенсивності [38, с. 565].

Отже, кінцева мета управління грошовими потоками – забезпечити стан фінансів таким чином, щоб підприємство не стикалося з нестачею коштів. Бажаних фінансових результатів досягають ті підприємства, які здійснюють стратегічне й тактичне управління грошовими потоками. Аналіз грошових потоків є необхідним етапом фінансового управління з кількох причин, а саме: грошові потоки дають змогу оцінити стан ліквідності та платоспроможності підприємства, які є критично важливими аспектами його фінансового стану.

Висновки до розділу 1

1. Встановлено, що грошовий потік являє собою суму розподілених за часом надходжень і витрачань грошових коштів, отриманих в результаті його економічної діяльності. Для забезпечення ефективного та цілеспрямованого управління грошовими потоками класифіковано грошові потоки: за масштабами обслуговування економічного процесу; за типом економічної діяльності; за напрямком грошового потоку; за методом обчислення обсягу; за часом об'ємної достатності; за методом оцінки у часі; по безперервності освіти у аналізованій період; по безперервності обліку у аналізованій період.

2. Ефективне управління грошовими потоками повинне забезпечити таку організацію фінансів, щоб у підприємства не виникало нестачі коштів. Метою більшості систем управління грошима є усунення несподіванок, пов'язаних з грошима, шляхом задоволення щоденних потреб у грошових коштах за мінімально можливих витрат. Таким чином, управління грошовими потоками можна визначити як процес, що складається із серії поточних та стратегічних рішень, пов'язаних із надходженням грошових

коштів та їх витрачанням таким чином, щоб забезпечити максимізацію вигод від їх руху. Вважаємо, що вирівнювання позитивних та негативних грошових потоків дозволить усунути певною мірою сезонні та циклічні розбіжності у формуванні, оптимізуючи також середні залишки грошових коштів та підвищуючи рівень їх ліквідності.

РОЗДІЛ 2

ДІАГНОСТИКА СТАНУ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ НА ПІДПРИЄМСТВІ

2.1. Комплексний аналіз стану грошових потоків підприємства

Досліджуване підприємство ТОВ «Житомир-Агростач» створено 13.03.1996 р. (27 років 9 місяців). Розмір статутного капіталу на 01.01.2023 р. становив 513512,25 грн. Чисельність працівників: 20 чоловік. Основним видом діяльності за КВЕД 2010 є Неспеціалізована оптова торгівля (код 46.90).

Проаналізуємо склад, структуру та динаміку майна ТОВ «Житомир-Агростач» та джерел його формування в таблиці 2.1.

Таблиця 2.1

Аналіз майна та джерел його формування в ТОВ «Житомир-Агростач» за 2020-2022 роки

Показник	2020 р		2021 р		2022 р		Відхилення значень		
	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %	тис. грн	питома вага, %	абсолютне, тис. грн	темп приросту, %	пунктів структури, %
Вартість майна	11230,3	100	12580,3	100	13551,6	100	2321,3	120,7	0
в тому числі:									
- Необоротні активи	3913	34,8	3674,9	29,2	3417,5	25,2	-495,5	87,3	-9,6
- Оборотні активи	7317,3	65,2	8905,4	70,8	10134,1	74,8	2816,8	138,5	9,6
з них гроші та їх еквіваленти	4968	44,2	6618,1	52,6	7852,7	57,9	2884,7	158,1	13,7
Джерела формування майна:									
- Власний капітал	11116,3	99,0	12394,1	98,5	13433,8	99,1	2317,5	120,8	0,1
- Поточні зобов'язання і забезпечення	114	1,0	186,2	1,5	117,8	0,9	3,8	103,3	-0,1

Джерело: розраховано на основі даних ТОВ «Житомир-Агростач»

За даними табл. 2.1 можна зробити висновок, що на завершення 2022 р. вартість активів якими володіє ТОВ «Житомир-Агростач» становить 13551,6 тис. грн., тобто майно товариства за звітний період збільшилось на

2321,3 тис. грн. чи на 20,7%. На кінець 2022 р. у балансовій вартості майна, яке є в наявності підприємства 3417,5 тис. грн чи 25,2% від всіх активів припало на необоротні активи, натомість вартість оборотних активів на кінець 2022 р. становили 10134,1 тис. грн, тобто збільшилися на 2816,8 тис. грн. чи на 38,5%, а в структурі активів товариства їх питома вага зросла на 65,2% Гроші та їх еквіваленти ТОВ «Житомир-Агростач» за результатами фінансової діяльності у 2022 р. склали 7852,7 тис. грн чи 57,4% від всіх активів компанії. Гроші та їх еквіваленти за період дослідження збільшилися на 2884,7 тис. грн чи в 2,6 рази, а їх питома вага в активах зросла на 13,7%.

Основним джерелом формування майна ТОВ «Житомир-Агростач» є власний капітал, в сумі 13433,8 тис. грн чи 99,1%, власний капітал збільшився за період дослідження на 2317,5 тис. грн. чи на 20,8 %, і в загальній вартості джерел майна його питома вага зросла на 0,1%. Поточні зобов'язання в 2022 р. становили 117,8 тис. грн чи 0,9% від валюти балансу, що менше кінця 2020 р. на 3,8 тис. грн чи на 3,3%, а в структурі джерел майна питома вага поточних зобов'язань і забезпечень зменшилася на 0,1%. Розглянемо в табл. 2.2 аналіз ліквідності балансу ТОВ «Житомир-Агростач» за 2020-2022 рр.

Таблиця 2.2

Аналіз ліквідності балансу ТОВ «Житомир-Агростач» за 2020-2022 рр.

Показники	2020р.	2021р.	2022р.	2022 р. +, – до 2020 р.
Актив:				
1. Найбільш ліквідні активи (А1)	4968	6618,1	7852,7	2884,7
2. Активи, що швидко реалізуються (А2)	885,3	768,3	884,9	-0,4
3. Активи, що повільно реалізуються (А3)	1464	1519	1396,5	-67,5
4. Активи, що важко реалізуються (А4)	3913	3674,9	3417,5	-495,5
Пасив:				
1. Найбільш строкові зобов'язання (П1)	114	186,2	117,8	3,8
2. Постійні пасиви (П4)	11116,3	12394,1	13433,8	2317,5
Платіжний надлишок або нестача				
А1-П1	4854	6431,9	7734,9	2880,9
А2-П2	885,3	768,3	884,9	-0,4
А3-П3	1464	1519	1396,5	-67,5
А4-П4	-7203,3	-8719,2	-10016,3	-2813

Джерело: розраховано на основі даних ТОВ «Житомир-Агростач»

Аналіз таблиці 2.2 засвідчує, що у 2020-2022 рр. на ТОВ «Житомир-Агропостач» спостерігалось необхідний обсяг найбільш ліквідних активів для покриття самих термінових зобов'язань. Найбільш ліквідні активи є більшими від найбільш строкових зобов'язань у 2020 рр. на 4854 тис. грн., в 2021 р. на 6431,9 тис. грн., а в 2022 р. на 7734,9 тис. грн.

Активи, що швидко реалізуються перевищують короткострокові пасиви в 2020 р. на 885,3 тис. грн., в 2021 р. на 768,3 тис. грн., а в 2022 р. на 884,9 тис. грн. Активи, що повільно реалізуються є більшими від довгострокових пасивів в 2020 р. на 1464 тис. грн., в 2021 р. на 1519 тис. грн., а в 2022 р. на 1396,5 тис. грн. Активи, що важко реалізуються є меншими постійних пасивів в 2020 р. на 7203,3 тис. грн., в 2021 р. на 8719,2 тис. грн., а в 2022 р. на 10016,3 тис. грн. Отже, оборотні активи ТОВ «Житомир-Агропостач» стали ще більш ліквідними. Таким чином, проведений аналіз ліквідності показав, що підприємство ТОВ «Житомир-Агропостач» за 2020-2022 р. має достатньо ліквідний баланс.

Грошові ресурси ТОВ «Житомир-Агропостач» використовуються для фінансування операційної діяльності підприємства, у результаті якої отримуються основні доходи, які є джерелом грошових надходжень. Аналіз вхідних грошових потоків наведено в таблиці 2.3.

Таблиця 2.3

Аналіз вхідних грошових потоків ТОВ «Житомир-Агропостач»

Показник	Роки						Відхилення	
	2020		2021		2022		2022 р. до 2020 р.	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	абсол. , тис. грн	темп прир., %
Грошові надходження від реалізації товарів	115,2	3,3	124,6	3,0	63,9	1,6	-51,3	55,5
Грошові надходження від операційної оренди активів	2960,6	84,2	3816,8	91,7	3636,9	89,4	676,3	122,8
Грошові надходження від реалізації фінансових інвестицій	439,5	12,5	220,9	5,3	369,2	9,1	-70,3	84,0
Разом	3515,3	100,0	4162,3	100,0	4070	100,0	554,7	115,8

Джерело: фінансова звітність ТОВ «Житомир-Агропостач»

Дані таблиці 2.3 свідчать, що грошові надходження ТОВ «Житомир-Агростач» зросли на 554,7 тис. грн. чи на 15,8% і в 2022 р. становили 4070 тис. грн. В структурі грошових надходжень в 2022 р. питома вага надходжень від операційної оренди активів становила 89,4%. Оцінку грошових потоків наведено в таблиці 2.4.

Таблиця 2.4

Аналіз вихідних грошових потоків ТОВ «Житомир-Агростач»

Показник	Роки						Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
	2020		2021		2022		абсолютне, тис. грн	темп приросту , %
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%		
Грошові витрати на реалізацію товарів	32,9	1,5	39,1	1,4	47,8	1,6	14,9	145,3
Грошові витрати на забезпечення операційної оренди	2212	98,5	2845,3	98,6	2982,5	98,4	770,5	134,8
Разом	2244,9	100,0	2884,4	100,0	3030,3	100,0	785,4	135,0

Джерело: фінансова звітність ТОВ «Житомир-Агростач»

Дані таблиці 2.4 показують, що грошові витрати підприємства зросли на 785,4 тис. грн. чи на 35,0% і в 2022 р. становили 3030,3 тис. грн. В структурі грошових витрат в 2022 р. найбільшими є витрати на забезпечення операційної діяльності: оплата праці персоналу; забезпечення зберігання активів для операційної оренди. Чистий рух грошових коштів ТОВ «Житомир-Агростач» наведено в таблиці 2.5.

Дані таблиці 2.5 свідчать, що чистий грошовий потік ТОВ «Житомир-Агростач» зменшився з 1270,4 тис. грн в 2020 р. до 1039,7 в 2022 р., тобто зменшився на 230,7 тис. грн чи на 18,2%. В структурі чистого грошового потоку в 2022 р. питома вага надходжень від операційної оренди активів становила 62,9%, а від реалізації фінансових інвестицій – 35,5%.

Чистий рух грошових коштів ТОВ «Житомир-Агропостач»

Показник	Роки						Відхилення	
	2020		2021		2022		2022 р. до 2020 р.	
	тис. грн	%	тис. грн	%	тис. грн	%	абсол. , тис. грн	темп прир., %
Чистий рух коштів від реалізації товарів	82,3	6,5	85,5	6,7	16,1	1,5	-66,2	-80,4
Чистий рух коштів від операційної оренди активів	748,6	58,9	971,5	76,0	654,4	62,9	-94,2	-12,6
Чистий рух коштів від реалізації фінансових інвестицій	439,5	34,6	220,9	17,3	369,2	35,5	-70,3	-16,0
Чистий грошовий потік	1270,4	100,0	1277,9	100,0	1039,7	100,0	-230,7	-18,2

Джерело: фінансова звітність ТОВ «Житомир-Агропостач»

Отже, проведене дослідження засвідчило, що вхідні грошові потоки переважають вихідні грошові потоки, а фінансова стабільність ТОВ «Житомир-Агропостач» знаходиться на достатньо високому рівні.

2.2. Оцінка ефективності формування й використання грошових потоків підприємства

Управління грошовими активами або залишками коштів та їх еквівалентів, які постійно перебувають у розпорядженні ТОВ «Житомир-Агропостач», становлять невід'ємну частину функцій загального управління оборотними активами. ТОВ «Житомир-Агропостач» є мікропідприємством, тому його керівник повинен постійно контролювати взаємозв'язок між надходженням й витратами грошей з компанії, аналізувати динаміку їх руху та ефективності їх застосування.

Грошові активи, які є у розпорядженні ТОВ «Житомир-Агропостач», визначають рівень його платоспроможності, формують вплив на обсяг капіталу, інвестованого в оборотні активи, характеризують значною мірою його інвестиційні можливості (табл. 2.6).

**Показники динаміки залишку грошових активів
ТОВ «Житомир-Агростач» за 2019-2022 рр.**

Роки	Грошові активи та їх еквіваленти, тис. грн	Абсолютний приріст, тис. грн		Темп зростання		Темп приросту, %	
		базис.	ланц.	базис.	ланц.	базис.	ланц.
2019	3984,1	-	-	-	-	-	-
2020	4968,0	983,9	983,9	1,247	1,247	24,7	24,7
2021	6618,1	2634,0	1650,1	1,661	1,332	66,1	33,2
2022	7852,7	3868,6	1234,6	1,971	1,187	97,1	18,7

Джерело: фінансова звітність ТОВ «Житомир-Агростач»

Дані таблиці 2.6 свідчать, що залишки грошових коштів та їх еквівалентів в 2022 р. дорівнювали 7852,7 тис. грн, що перевищує рівень даного податку у 2019 р. на 3868,6 тис. грн чи на 97,1%, а в порівнянні з 2021 р. залишки збільшилися на 1234,6 тис. грн чи на 18,7%.

Проведений за певні проміжки часу коефіцієнтний аналіз є основою для розрахунку ефективності й визначення якості планування грошових потоків ТОВ «Житомир-Агростач», а по тому, значущість коефіцієнтного аналізу з метою їх планування приймає ще більш чітко вираженого характеру. Результати проведення коефіцієнтного аналізу ліквідності грошових потоків ТОВ «Житомир-Агростач» наведено в таблиці 2.7.

Таблиця 2.7

Коефіцієнтний аналіз ліквідності грошових коштів ТОВ «Житомир-Агростач» за 2020-2022 рр.

Показники	2020р.	2021р.	2022р.	2022 р. +, – до 2020 р.
Частка грошових коштів в загальній сумі активів, %	44,2	52,6	57,9	13,7
Частка грошових коштів в оборотних активах, %	67,9	74,3	77,5	9,6
Коефіцієнт ліквідності грошових коштів	43,579	35,543	66,661	23,082

Джерело: розраховано на основі даних ТОВ «Житомир-Агростач»

З проведених розрахунків в табл. 2.7 бачимо, що коефіцієнт ліквідності грошових коштів, який характеризує можливість погашення своїх боргів протягом р. лише за рахунок грошових коштів зріс на 23,082 пункти у 2022 р.

по відношенню до 2020 р., таке зростання є достатньо позитивним та достатнім для покриття фінансових зобов'язань. Показник ліквідності грошових коштів свідчить що сума грошових коштів перевищує найбільш строкові зобов'язання ТОВ «Житомир-Агростач» у декілька разів.

Аналіз ефективності використання коштів ТОВ «Житомир-Агростач» показано в таблиці 2.8.

Таблиця 2.8

Аналіз показників, що характеризують ефективність використання грошових коштів

Показник	Роки			Відхилення 2022 р. до 2020 р.	
	2020	2021	2022	абсолютне	темп приросту, %
Середній залишок коштів у розрахунках, тис. грн	5727,8	6486,7	7977,2	2249,4	139,3
Коефіцієнт оборотності коштів у розрахунках, оборотів	0,537	0,608	0,464	-0,073	86,4
Тривалість періоду обороту коштів у розрахунках, днів	679,7	600,7	786,8	107,1	115,8
Мінімальна сума грошей, необхідна для здійснення господарських операцій, тис. грн	4180,5	4747,1	6531,9	2351,4	156,2
Коефіцієнт участі грошових коштів в оборотних активах	0,783	0,799	0,838	0,055	107,0

Джерело: фінансова звітність ТОВ «Житомир-Агростач»

Дані таблиці 2.8 свідчать про незначне зменшення ефективності управління грошовими коштами, констатуємо, що середній залишок коштів у розрахунках ТОВ «Житомир-Агростач» у 2022 р. становив 7977,2 тис. грн, що більше 2020 р. на 2249,4 тис. грн чи на 39,3%. Відбулося зменшення коефіцієнта оборотності коштів у розрахунках з 0,537 до 0,464 оборотів, та ріст тривалості обороту на 107,1 днів.

Управління грошовими потоками в ТОВ «Житомир-Агростач» повинне має бути спрямоване на формування такого залишку грошових активів, якого вистачатиме, щоб вчасно погасити всі свої фінансові зобов'язання.

Висновки до розділу 2.

1. Отже, комплексний аналіз руху грошових потоків показав, що вхідні грошові потоки переважають вихідні грошові потоки, а фінансова стабільність ТОВ «Житомир-Агростач» знаходиться на високому рівні. Гроші та їх еквіваленти ТОВ «Житомир-Агростач» по завершенні 2022 р. коштували 7852,7 тис. грн чи 57,4% від всіх активів компанії. Гроші та їх еквіваленти за період дослідження збільшилися на 2884,7 чи в 2,6 рази, а їх питома вага в активах зросла на 13,7%. грошові надходження ТОВ «Житомир-Агростач» зросли на 554,7 тис. грн. чи на 15,8% і в 2022 р. становили 4070 тис. грн. Грошові витрати підприємства зросли на 785,4 тис. грн. чи на 35,0% і в 2022 р. становили 3030,3 тис. грн.

2. Проведені розрахунки свідчать про ефективне управління грошовими коштами, констатуємо, що середній залишок коштів у розрахунках ТОВ «Житомир-Агростач» у 2022 р. рівний 7977,2 тис. грн. що більше 2020 р. на 2249,4 тис. грн чи на 39,3%. Відбулося зменшення коефіцієнта оборотності коштів у розрахунках з 0,537 до 0,464 оборотів, та ріст тривалості обороту на 107,1 днів. Робимо висновок про незначне зменшення ефективності управління грошовими коштами: середній залишок коштів у розрахунках ТОВ «Житомир-Агростач» у 2022 р. рівний 7977,2 тис. грн. що більше 2020 р. на 2249,4 тис. грн чи на 39,3%. Відбулося зменшення коефіцієнта оборотності коштів у розрахунках з 0,537 до 0,464 оборотів, та ріст тривалості обороту на 107,1 днів.

РОЗДІЛ 3

СТРАТЕГІЧНІ ОРІЄНТИРИ УПРАВЛІННЯ ГРОШОВИМИ ПОТОКАМИ ПІДПРИЄМСТВА

3.1. Інноваційні підходи до розробки й реалізації стратегії управління грошовими потоками підприємства

Стратегія управління грошовими потоками ТОВ «Житомир-Агростач» формується передусім на досягнення конкретних цілей та завдань щодо його подальшого розвитку на середньострокову та довгострокову перспективу. При правильному виборі стратегії управління грошовими потоками можна грошові потоки оптимізувати, що допоможе підвищити прибутковість ТОВ «Житомир-Агростач» за рахунок збільшення продажів та мінімізації витрат.

Визначення місії та цілей стратегії управління грошовими потоками показано на рис. 3.1.

Рис. 3.1 Дерево цілей стратегії управління грошовими потоками ТОВ «Житомир-Агростач»

Джерело: власні дослідження.

ТОВ «Житомир-Агростач» потрібно впроваджувати сучасні тактичні і стратегічні підходи щодо управління формуванням й використанням грошових ресурсів підприємства. Саме таке поєднання дозволить ТОВ «Житомир-Агростач» досягти довгострокової результативності та ефективності і мати стійке фінансове забезпечення.

Для виконання цілей управління грошовими потоками ТОВ «Житомир-Агростач», насамперед варто впроваджувати заходи щодо оптимального вирівнювання вихідного й вхідного грошових потоків та зростання обсягу чистого грошового потоку. Необхідно звертати увагу на поділ грошових потоків за основними видами діяльності. При здійсненні управління грошовими потоками в ТОВ «Житомир-Агростач» основною є розробка заходів щодо мотивування до зростання чистого грошового потоку у розрізі окремих видів діяльності ТОВ «Житомир-Агростач».

Пропонуємо ТОВ «Житомир-Агростач» застосовувати інноваційне програмне рішення для управління та обліку на підприємствах малого бізнесу «BAS Малий бізнес». В інноваційній програмі реалізоване все необхідне для здійснення оперативного обліку, контролю, аналізу і планування грошових потоків ТОВ «Житомир-Агростач».

Програма «BAS МБ» дає можливість вести облік грошових коштів, а також за будь-якої потреби формувати оперативний платіжний календар. Управління грошовими коштами «BAS МБ» включає як традиційні рішення: оформлення первинних документів банку та каси; облік руху грошових коштів як в касі так і на банківських рахунках; так і інноваційні: планування, контроль, аналіз і прогнозування вхідних і вихідних грошових потоків операційної, інвестиційної і фінансової діяльності; формування платіжного календаря малого підприємства; інтеграція керівника з системою “клієнт-банк”. Вартість «BAS Малий бізнес» 10-20 тис. грн в залежності від конфігурацій програми.

Регулярне прогнозування грошового потоку ТОВ «Житомир-Агростач» та врахування основних факторів, які впливають на формування

грошових потоків, допоможуть приймати більш розумні зрівноважені щодо витрачання коштів. У періоди позитивної динаміки грошового потоку додаткові витрати можуть допомогти збільшити продажі та розвинути бізнес, але в періоди низьких темпів зростання, можливо, настав час зменшити обороти продажів. Прогноз руху коштів повинен містити докладну розбивку всіх грошових надходжень від продажу, а також інших джерел вхідних грошових потоків. І навпаки, у ньому також мають бути докладно описані всі очікувані грошові витрати, такі як операційні витрати, товарно-матеріальні запаси та витрати на доставку.

Завдяки ефективному управлінню та більш точним прогнозам грошових потоків ТОВ «Житомир-Агростач» зможе приймати обґрунтовані рішення, які сприятимуть підвищенню рівня прибутковості від операційної діяльності.

Управління товарно-матеріальними запасами ТОВ «Житомир-Агростач» – це збалансована підтримка нормального грошового потоку. В перспективі діяльності підприємства, занадто велика кількість товарно-матеріальних цінностей може затягнути грошовий потік і створити труднощі, а замала їх кількість може призвести до втрати продажів. Управління товарно-матеріальними запасами передбачає: аналіз даних про продаж, щоб визначити, який обсяг товарних запасів необхідно мати та складання відповідного плану; порівняння плану закупівель товарно-матеріальних цінностей із прогнозом руху коштів, щоб знайти правильний цикл для здійснення закупівель, коли гроші доступні для реалізації можливостей.

Ще одним перспективним напрямком максимізації прибутковості ТОВ «Житомир-Агростач» може стати оцінка грошових витрат. Проаналізувавши здійснені грошові витрати, від реклами до вартості виконання замовлення, потрібно визначити сфери, де можна оптимізувати витрати. Слід шукати шляхи витратоємності, в яких можна скоротити грошові витрати без шкоди для продажу, тим самим покращивши підсумковий результат.

На нашу думку, розробка й реалізація стратегії управління грошовими потоками підприємства ТОВ «Житомир-Агростач» буде успішною у разі застосування системного підходу до формування та раціонального використання фінансових ресурсів суб'єкта малого підприємництва.

3.2. Прогнозування вхідних та вихідних грошових потоків підприємства

Для прогнозу вхідних і вихідних грошових потоків ТОВ «Житомир-Агростач» обрано метод Монте-Карло – це обчислювальна методологія, яка дозволяє передбачити низку можливих результатів шляхом повторного відображення попередньо визначеного набору параметрів. Це техніка, яка використовується для розуміння складних явищ, схильних до ризику та невизначеності. Обранню методу Монте-Карло для проведення обчислень спонукали властивості методу: перша – проста структура обчислювального алгоритму, друга – збіжність обчислень, яка зазвичай пропорційна. Метод Монте-Карло зазвичай вважається особливо ефективним у вирішенні тих завдань, для вирішення яких достатньо результату з низькою точністю.

Для побудови імітаційної моделі руху грошових потоків ТОВ «Житомир-Агростач» Монте-Карло були використані наступні дані, показані в табл. 3.1.

Таблиця 3.1

Дані для моделювання прогнозування чистого грошового потоку ТОВ «Житомир-Агростач» методом Монте-Карло, тис.грн

Показник	Позначення	Мінімум (за остані 3 роки)	Максимум (за остані 3 роки)
Вхідні грошові потоки	НГК	3516	4070
Вихідні грошові потоки	ВГК	2245	3030
Чистий грошовий потік (розрахункове значення)	ЧГП=НГК-ВГК	1271	1040

Джерело: розроблено на основі даних ТОВ «Житомир-Агростач»

Достовірність того, що розрахований прогноз чистого грошового потоку ТОВ «Житомир-Агростач» здійсниться є досить високою (табл. 3.2).

Таблиця 3.2

**Аналіз результатів прогнозування чистого грошового потоку ТОВ
«Житомир-Агростач» за методом Монте-Карло**

Показники	НГК	ВГК	ЧГП=НГК-ВГК
Середнє відхилення	3789,0901	2637,0070	1152,0830
Стандартне відхилення	165,9735	230,6707	277,2309
Коефіцієнт варіації	0,0438	0,0875	0,2406
Мінімум	3516,3124	2248,3252	489,0893
Максимум	4068,8741	3027,3476	1781,6210
Імовірність h (сума $\geq$ 1000 тис. грн) = 349 випадків з 500			69,8%

Джерело: розроблено на основі даних ТОВ «Житомир-Агростач»

Результати імовірнісного аналізу показують, що імовірність того, що чистий грошовий потік у ТОВ «Житомир-Агростач» буде вищим 1000 тис. грн дорівнює 69,8% чи 349 випадків з 500.

Проаналізуємо ключові параметри прогнозування чистого грошового потоку ТОВ «Житомир-Агростач» (табл. 3.3).

Таблиця 3.3

**Ключові параметри прогнозування чистого грошового потоку
ТОВ «Житомир-Агростач»**

Показники	Сценарії		
	Песимістичний	Найбільш імовірний	Оптимістичний
НГК	3516,31	3792,59	4068,87
ВГК	3027,35	2637,84	2248,33
ЧГП=НГК-ВГК	488,96	1154,75	1820,54

Джерело: розроблено на основі даних ТОВ «Житомир-Агростач»

Отримані результати показують, що ТОВ «Житомир-Агростач» може найбільш імовірно очікувати на грошовий потік 1154,75 тис. грн, песимістичний сценарій свідчить про додатній грошовий потік в розмірі 488,96 тис. грн, а оптимістичний дозволяє очікувати що вхідні грошові потоки перевищать вихідні на 1820,54 тис. грн.

Прогноз залишків грошових коштів ТОВ «Житомир-Агростач» на кінець р. проведемо в середовищі «ексель» і показано в таблиці 3.4.

Прогноз залишків грошових коштів ТОВ «Житомир-Агропостач»

Роки	Залишок грошових коштів на кінець р., тис.грн	Розрахунки		
		Рівняння регресії	<i>t</i>	Вирівняне значення
2018	5116	$Y = 1045,2813 + 1424,0688t$	1	2469,35
2019	4123		2	3893,42
2020	4968		3	5317,49
2021	6618		4	6741,56
2022	7853		5	8165,63
2023	прогноз		6	9589,69
2024	прогноз		7	11013,76

Джерело: розроблено на основі даних ТОВ «Житомир-Агропостач»

Проведений фінансовий прогноз доповнює інформацію, отриману після прогнозування грошових потоків ТОВ «Житомир-Агропостач» методом Монте-Карло. Це, свого роду, наступний крок інформування про можливі майбутні події в ТОВ «Житомир-Агропостач».

Отримані результати показують, що ТОВ «Житомир-Агропостач» може найбільш імовірно очікувати на грошовий потік 1154,75 тис. грн, песимістичний сценарій свідчить про додатній грошовий потік в розмірі 488,96 тис. грн, а оптимістичний дозволяє очікувати що вхідні грошові потоки перевищать вихідні на 1820,54 тис. грн. Тому менеджери ТОВ «Житомир-Агропостач» повинні використовувати прогноз, як засіб підтримки процесу управління, який дозволить їм раціонально обґрунтувати свій вибір.

Висновки до розділу 3

1. За результатами дослідження встановлено ТОВ «Житомир-Агропостач» потрібно впроваджувати сучасні тактичні та стратегічні заходи щодо управління формуванням й використанням грошових ресурсів підприємства. Саме таке поєднання дозволить ТОВ «Житомир-Агропостач» досягти довгострокової результативності та ефективності й мати стійке

фінансове забезпечення. Пропонуємо ТОВ «Житомир-Агростач» застосовувати інноваційне програмне рішення для управління та обліку на підприємствах малого бізнесу «BAS Малий бізнес».

2. Завдяки кращому управлінню та більш точним прогнозам грошових потоків ТОВ «Житомир-Агростач» зможе приймати обґрунтовані рішення, які значно покращать її прибуток. Оцінюючи різні рішення, варто чітко представляти, як кожен варіант допоможе керувати грошовими потоками. Отримані результати показують, що ТОВ «Житомир-Агростач» може найбільш імовірно очікувати на грошовий потік 1154,75 тис. грн, песимістичний сценарій свідчить про додатній грошовий потік в розмірі 488,96 тис. грн, а оптимістичний дозволяє очікувати що вхідні грошові потоки перевищать вихідні на 1820,54 тис. грн.

ВИСНОВКИ

За результатами проведеного дослідження варто сформулювати висновки та аргументувати пропозиції:

1. Встановлено, що грошовий потік являє собою збір розподілених за часом надходжень і виплат грошових коштів, отриманих в результаті його економічної діяльності. Для забезпечення ефективного та цілеспрямованого управління грошовими потоками класифіковано грошові потоки: за масштабами обслуговування економічного процесу; за типом економічної діяльності; за напрямком грошового потоку; за методом обчислення обсягу; за часом об'ємної достатності; за методом оцінки у часі; по безперервності освіти у аналізований період; по безперервності обліку у аналізований період.

2. Управління грошовими потоками можна визначити як процес, що складається із серії поточних і стратегічних рішень, пов'язаних із надходженням грошових коштів та їх витрачанням таким чином, щоб забезпечити максимізацію вигод від їх руху. Вважаємо, що вирівнювання позитивних та негативних грошових потоків дозволить усунути певною мірою сезонні та циклічні розбіжності у формуванні, оптимізуючи також середні залишки грошових коштів та підвищуючи рівень їх ліквідності. Бажаних фінансових результатів досягають ті підприємства, які здійснюють стратегічне й тактичне управління грошовими потоками. Аналіз грошових потоків є необхідним етапом фінансового управління з кількох причин, а саме: грошові потоки дають змогу оцінити стан ліквідності та платоспроможності підприємства, які є критично важливими аспектами його фінансового стану.

3. Комплексний аналіз руху грошових потоків показав, що вхідні грошові потоки переважають вихідні грошові потоки, а фінансова стабільність ТОВ «Житомир-Агропостач» знаходиться на високому рівні.

Гроші та їх еквіваленти ТОВ «Житомир-Агростач» по завершенні 2022 р. коштували 7852,7 тис.грн чи 57,4% від всіх активів компанії. Гроші та їх еквіваленти за період дослідження збільшилися на 2884,7 чи в 2,6 рази, а їх питома вага в активах зросла на 13,7%. грошові надходження ТОВ «Житомир-Агростач» зросли на 554,7 тис. грн. чи на 15,8% і в 2022 р. становили 4070 тис. грн. Грошові витрати підприємства зросли на 785,4 тис.грн. чи на 35,0% і в 2022 р. становили 3030,3 тис. грн.

4. Управління грошовими активами або залишками коштів та їх еквівалентів, які постійно перебувають у розпорядженні ТОВ «Житомир-Агростач», є основною частиною функцій загального управління оборотними активами. ТОВ «Житомир-Агростач» є мікропідприємством, тому його керівник повинен постійно контролювати взаємозв'язок між надходженням і відпливом грошей з компанії, аналізувати динаміку їх руху та ефективності використання. Проведені розрахунки свідчать про ефективне управління грошовими коштами, констатуємо, що середній залишок коштів у розрахунках ТОВ «Житомир-Агростач» у 2022 р. рівний 7977,2 тис. грн. що більше 2020 р. на 2249,4 тис.грн чи на 39,3%. Відбулося зменшення коефіцієнта оборотності коштів у розрахунках з 0,537 до 0,464 оборотів, та ріст тривалості обороту на 107,1 днів. Робимо висновок про незначне зменшення ефективності управління грошовими коштами: середній залишок коштів у розрахунках ТОВ «Житомир-Агростач» у 2022 р. рівний 7977,2 тис. грн. що більше 2020 р. на 2249,4 тис.грн чи на 39,3%. Відбулося зменшення коефіцієнта оборотності коштів у розрахунках з 0,537 до 0,464 оборотів, та ріст тривалості обороту на 107,1 днів.

5. Успішна стратегія управління грошовими потоками ТОВ «Житомир-Агростач» допоможе підтримувати видимість витрат і гарантувати, що у певний момент у підприємства буде достатньо оборотних коштів для підтримки його безперебійної роботи. При раціональному виборі стратегії управління грошовими потоками можна грошові потоки оптимізувати, що допоможе підвищити прибутковість ТОВ «Житомир-Агростач» за рахунок

збільшення продажів та мінімізації витрат. Вважаємо за доцільне ТОВ «Житомир-Агростач» застосовувати інноваційне програмне забезпечення для покращення якості управління та підвищення інформативності обліку на підприємствах малого бізнесу «BAS Малий бізнес». В інноваційній програмі реалізоване все необхідне для здійснення оперативного обліку, контролю, аналізу і планування грошових потоків ТОВ «Житомир-Агростач». Програма «BAS Малий бізнес» включає як традиційні рішення: оформлення первинних документів банку та каси; облік руху грошових коштів в касі і на банківських рахунках; так і інноваційні: планування, контроль, аналіз і прогнозування вхідних і вихідних грошових потоків операційної, інвестиційної і фінансової діяльності; формування платіжного календаря малого підприємства; інтеграція керівника з системою «клієнт-банк».

6. Регулярне прогнозування грошового потоку ТОВ «Житомир-Агростач» та врахування основних факторів, які впливають на формування грошових потоків, допоможуть приймати більш розумні рішення щодо витрачання коштів. Завдяки кращому управлінню та більш точним прогнозам грошових потоків ТОВ «Житомир-Агростач» зможе приймати обґрунтовані рішення, які значно покращать її прибуток. Оцінюючи різні рішення, варто чітко представляти, як кожен варіант допоможе керувати грошовими потоками. Отримані результати показують, що ТОВ «Житомир-Агростач» може найбільш імовірно очікувати на грошовий потік 1154,75 тис. грн, песимістичний сценарій свідчить про додатній грошовий потік в розмірі 488,96 тис. грн, а оптимістичний дозволяє очікувати що вхідні грошові потоки перевищать вихідні на 1820,54 тис. грн.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Бардин О. Я. Теоретичні аспекти ефективного управління грошовими потоками на підприємстві. *Проблеми інноваційно-інвестиційного розвитку*. 2014. № 6. С. 3-9.
2. Бунда О. М., Єлісеєва С. Ю. Організаційні та методичні аспекти аудиту грошових коштів на підприємстві. *Вісник КНУТД. Сер.: Екон. наук*. 2015. № 4. С. 11-19.
3. Вареник В. М. Аналіз управління грошовими потоками в економіці України: аналітичний аспект. *Ефективна економіка*. 2012. № 1. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2012_1_25 (дата звернення 30.11.2023).
4. Васильківський К. В. Засади ефективного управління грошовими потоками підприємства. *Вісник ХНУ. Сер.: Екон. наук*. 2016. № 4(2). С. 48-51.
5. Вовк В. М., Шумер Н. С. Від ліквідності балансу до ліквідності підприємства: система закономірності оцінки показників. *Фінанси. Економіка. Право*. 2016. № 12(1). С. 39-44.
6. Головка Т.В. Характеристика сутності поняття, грошові потоки підприємства. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2015. № 8. с. 357-361.
7. Гут Л. В. Грошові потоки в системі управління підприємства: теоретико-практичний аспект. *Вісник ЧТЕІ*. 2020. № 1-2. С. 259-269.
8. Демідов Н.А. Аналіз ліквідності балансу ТОВ «Житомир-Агростач» як складова управління грошовими потоками. Матеріали науково-практичної конференції за результатами I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт факультету економіки та менеджменту «Студентські наукові читання: 2023» (12 грудня 2023 р., Поліський національний університет).
9. Демідов Н.А. Прогнозування грошових потоків підприємства». Матеріали ІХ Всеукраїнської науково-практичної інтернет-конференції

«Фінансові інструменти регіонального розвитку» (27 жовтня 2023 р.). Житомир. 2023. С. 102-105;

10. Демідов Н.А. Управління грошовими потоками на прикладі ТОВ «Житомир-Агропостач». Матеріали науково-практичної конференції за результатами I туру Всеукраїнського конкурсу студентських наукових робіт Поліського національного університету «Студентські наукові читання: 2023» (30 листопада 2023 р., Поліський національний університет);

11. Єлісеєва О. К., Сімон Г. С. Аналіз грошових потоків фірми як складова формування стратегії сталого розвитку. *Бізнес Інформ*. 2017. № 12. С. 380-384.

12. Єрешко Ю.О. Сутність грошових потоків підприємства як економічної категорії. *Формування ринкових відносин в Україні*. 2011. № 4(119). С. 39-43.

13. Івченко Л.В. Сутність грошових коштів: підходи до визначення. *Глобальні та національні проблеми економіки*. 2016. № 10. с. 798-803.

14. Ігнатишин М. В., Бурдюх Л. Ю. Управління грошовими потоками в системі розрахункових платежів на основі коефіцієнтного аналізу. *Науковий вісник МДУ. Сер.: Екон.* 2018. № 1. С. 163-170.

15. Колотило П. С., Пушкарь І. В. Прийоми планування та прогнозування грошових потоків підприємства. *Міжнародний науковий журнал "Інтернаука"*. 2022. № 14. С. 9-12.

16. Кучеренко Т. Є., Аніщенко Г. Ю. Обліково-аналітичне забезпечення управління грошовими потоками підприємств. *Ефективна економіка*. 2022. № 2. URL: <http://www.economy.nauka.com.ua/?op=1&z=10022> (дата звернення 30.11.2023).

17. Майборода О.Є., Майборода О.В., Реплюк О.В. Напрями управління грошовими потоками підприємства. *Економіка і суспільство*. 2017. № 10. С. 305-309.

18. Мулик Т.О. Методичні підходи до аналізу грошових потоків підприємства. *Економіка та суспільство*. 2022. №39. URL:

<https://economyandsociety.in.ua/index.php/journal/article/view/1379/1330> (дата звернення 30.11.2023).

19. Наумова О. О. Управління грошовими потоками підприємства. *Вчені записки університету "КРОК". Сер.: Екон.* 2015. № 42. С. 113-119.

20. Нікольчук Ю. М., Лугівська О. П. Організаційно-економічний механізм управління грошовими потоками підприємства в сучасних умовах господарювання. *Вісник ХНУ. Сер.: Екон. наук.* 2020. № 3. С. 95-102.

21. Ніпіаліді О. Ю. Аналітичний інструментарій та методика управління грошовими потоками підприємства. *Світ фінансів.* 2017. № 3. С. 93-105.

22. Панченко О. М., Жолоб А. А. Обліково-аналітичне забезпечення як об'єкт моделювання в системі управління грошовими потоками. *Вісник ЗНУ. Сер.: Екон. наук.* 2018. № 3. С. 77-82.

23. Педь І. В. Методологічні підходи до прогнозування чистого грошового потоку при визначенні експертами-економістами ринкової вартості акцій із використанням доходного підходу. *Криміналістика і судова експертиза.* 2022. - № 67. С. 562-570.

24. Пелехатий А. О., Долбнєва Д. В. Напрями удосконалення управління грошовими потоками суб'єктів господарювання. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України.* 2017. № 3. С. 107-109.

25. Пенська І. О., Ветрова А. А. Методологічні складові управління грошовими потоками підприємства. *Фінанси. Економіка. Право.* 2018. № 11(3). С. 14-16.

26. Піскульова І. В., Мавріна М. І. Методичні підходи до управління грошовими коштами підприємств: сучасний аспект. *Ефективна економіка.* 2022. № 1. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=9900> (дата звернення 30.11.2023).

27. Рендович П. М. Управління грошовими потоками інвестиційної діяльності підприємств. *Світ фінансів.* 2017. № 4. С. 111-120.

28.Свистун Л. А., Шустваль Д. О., Нечухран К. О. Теоретичні засади управління грошовими потоками підприємства в умовах кризи в економіці. *Modern economics*. 2020. № 21. С. 192-198.

29.Сергеєва О. Р. Сутність та основні аспекти управління грошовими потоками підприємства. *Науковий вісник УНУ*. 2017. № 12(2). С. 107-110.

30.Стогул О. І. Формування політики управління грошовими потоками на підприємствах. *Інвестиції: практика та досвід*. 2014. № 17. С. 45-48.

31.Сторожук Т. М. Звіт про рух грошових коштів як інформаційне джерело управління грошовими потоками підприємства. *Бізнес Інформ*. 2019. № 3. С. 235-240.

32.Томчук В. В. Сутність грошових потоків сільськогосподарських підприємств. *Науковий вісник ЛНУ ВМ та БТ ім. Гжицького*. 2013. Т. 15, № 2. С. 368-379.

33.Хлевицька Т. Б. Моделювання стратегії логістичного управління грошовими потоками суб'єктів господарювання. *Економіка. Менеджмент. Бізнес*. 2018. № 4. С. 93-100.

34.Частоколенко І. П. Управління грошовими потоками підприємства. *Фінанси. Економіка. Право*. 2018. № 5(1). С. 56-60.

35.Чік М. Ю. Підходи до управління грошовими потоками та їх облікова інтерпретація. *Науковий вісник УНУ. Сер.: Екон.* 2015. № 1(2). С. 134-139.

36.Шпирко О. М., Семенова С. М. Методичний підхід до вибору стратегії управління грошовими потоками підприємств водного транспорту. *Проблеми економіки*. 2013. № 2. С. 181-189.

37.Янчева Л., Бочуля Т. Концепція управління грошовими потоками в ретроспективі фінансової стратегії. *Економічний аналіз*. 2012. Т. 10(4). С. 425-429.

38.Ясишена В. В. Методика прогнозування грошових потоків. *Економічні науки. Сер: Обл. і фінан..* 2010. № 7(3). С. 564-572.

39. Ясишена В. В., Пославська Л. І. Систематизація основних елементів управління грошовими потоками підприємства. *Економічний простір*. 2016. № 106. С. 241-254.

40. Ясишена, В. В., Сисоєва І. М. Методика проведення аналізу грошових потоків підприємств. *Інноваційна економіка*. 2012. № 2. С. 131-139.